

Forfatter: Bang, Herman

Titel: JULEGAVER

Citation: Bang, Herman: "JULEGAVER", i Bang, Herman: *Værker i Mindeudgave*, Gyldendal, 1920-1921, s. 537. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-bang02val-shoot-workid96871.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i Mindeudgave

JULEGAVER

I

Sigvald Hansen var ved at lukke. Han satte langsomt Skodderne for de to Butiksvinduer, og da det var gjort, blev han et Øjeblik staaende i sin Dør: der kunde dog muligen komme en forsinket Kunde. Men der viste sig ingen. En fin Regn blev ved at falde over den øde Vej, hvor de to Olielygter brændte tvært og Træerne voksede frem som store og træge Skygger.

Saa gik han ind.

Han slukkede i Butikken varsomt den ene af de to Lamper, og han satte sig bag Disken foran sin Pengeskuffe. Eftertænksomt, med de Døves underligt halvt anspændte, halvt bedrøvede Øjne, talte han Skuffens Indhold og lagde dens Skillinger foran sig i Stabel ved Stabel.

Døren blev revet op, mens Sigvald Hansen langsomt blev ved at tælle. Det var den unge Maler, der arriverede.

- Godaften, raabte han.

- Er det Dem? sagde Sigvald Hansen kun og blev ved at tælle.

Og de to sad tavse, hver paa sin Side af Disken,, under den søvnige Lampe, mens ogsaa Maleren sløvt saá efter de voksende Stabler. Da Sigvald Hansen var færdig, lagde han Pengene i et lille, rødt Skrin og lukkede det. Maleren blev ved at se paa ham: Sigvald 538 Hansen tog om Nøgle og Skrin - som paa de fleste af denne Verdens Ting - med en sær Forsigtighed. Sigvald stod op med Pengeskrinet i Haanden:

- Ja, saa læser vi, sagde han.

- Det gør De vel, svarede Maleren.

Sigvald blev staaende: Jeg synes nu, sagde han - hans Ord kom altid saadan lidt slæbende, og ligesom han søgte Bekræftelse hos den, han talte med - at det er en køn Gave ... naar man kender Forholdene ...

Maleren kun nikkede, som han gjorde til omtrent de samme Ord omtrent hver Aften.

- Og i Januar, blev Sigvald ved, er hun jo saavidt henne ... og hvem véd, om hun kommer over det - det véd jo ingen ... Og saa har hun da altid haft den Fornøjelse ...

Sigvald Hansen blev staaende et Øjeblik og saá ud i Luften:

- Og Aladdin - Eftertrykket lagde Sigvald Hansen paa sidste Stavelse - er et dejligt Stykke.

- Det er'et, sagde Maleren.

- En dejlig Komedie ...

- Naa - og Maleren rejste sig op - og jeg gaar til Kros.

- Igen? sagde Sigvald.

- Ja, man ska' s'gu leve Livet, sagde han. Godnat saa.

Han levede Livet, alt mens han malede nordsjællandsk Regn, med en buttet Københavner-Jomfru med Gaasekød paa Armene og uden Smalben; hendes Hjemsted var Utterslev, Landdistrikter.

Sigvald gik over Gangen ind i Stuen, hvor hans Kone sad i Hvilestolen ved Kakkellovnen.

- Hvordan var'et? sagde hun med den lidt søvnige Stemme, som frugtsommelige Kvinder har.

- Der er smaa Penge mellem Folk, sagde Sigvald, bøjet over hende, saa højt, som var det hende, der var døv.

539

- Ja, der er, sagde Konen og blev siddende med de sløve Arme i sit Skød.

- Ska' der læses? spurgte Svigermoderen, der rejste sig - knoglet, med Huen bundet stramt - fra sin Plads i Sofaen, mens hun saá paa Svigersønnen. Hun havde deres Blik, der er vant til at staa for en Bedrift.

- Hvis Ellen vil, sagde Sigvald, der stillede Skrinet med Mønten ned i Skuffen af et gammelt Skrivebord.

- Jeg vil, som Du vil, Sigvald, lød det fra Stolen.

Og Svigermoderen begyndte at ordne til Oplæsningen - langsomt og med et Ansigt, som satte hun istand til en Andagt, mens Sigvald tog "Aladdin" ned fra Hylden over Skrivebordet, hvor den stod i Række med Bibelen, en kortfattet Handelslære og to Salmebøger.

Ellen kom op af Hvilestolen, der blev flyttet hen til Bordet, medens Svigermoderen tog Guld- og Sølvpapiret frem, som Ellen flettede til Kurve til Julesalget i Butikken.

- Nu maa Julehandelen da snart begynde, Sigvald, hva'? sagde Ellen, hvis Øjne altid var underlig opspilede, ligesom to for store Glaskugler, under Laagene.

- Hvis der kommer no'en, sagde Sigvald.

- Ja, det er det, sagde Ellen langmodigt.

- Ska' Mortensen hentes? spurgte Svigermoderen. I Spørgsmaalet om Julehandelen blandede hun sig ikke. Hun troede ikke paa Julehandel eller i det Hele ikke paa Handel dér i Sognet fra den Dag, "da de la'e os Banen".

- Ja, det er vel bedst.

- Laver Du hans Toddy? sagde Ellen, og Svigermoderen gik for at hente Gendarmsergent Hr. Mortensen, mens de to Ægtefolk blev siddende, tavse, hver paa sin Side af Lampen.

- Det er saa kønt, sagde Sigvald kun, mens han førte sin Haand ned over Guldsnittet paa Aladdin.

- Ja, det er kønt, sagde Konen. Mortensen slentrede ind med Sabelen langs sine Rytterben.

540

- God Aften, sagde han - Mortensen talte altid, ligesom han slog Hælene mod hinanden med det samme - og han satte sig i Krogen ved Kakkellovnen, hvor Svigermoderen havde stillet hans Toddy.

- God Aften.

Hr. Mortensen, der samvittighedsfuldt opretholdt den offentlige Orden og samtidig bar sin Del af Arbejdet for Kommunens fortsatte Trivsel, betragtede nærmest "Aladdin" som en Hviletid.

- Det er dog li'esom man sitter og'samler Kræfter, sagde han til Præstens Avlskarl: Og saa ka' det jo osse være meget nydeligt, saadan hvad Pigen siger.

Med "Pigen" mente Sergent Mortensen Gulnare.

Svigermoderen var ogsaa kommen til Sæde. Hun sad paa en haard Stol, for ikke at blunde hen, og strikkede lyserøde Smaastrømper.

- Vi var jo dér, hvor de havde bygget Slottet, sagde Sigvald, der havde slaaet Bogen op.

- Ja, Sigvald.

Han begyndte at læse, ganske pludseligt, ligesom i et Sæt:

"Sultanens Harem. Gulnare alene paa sit Kammer.
Den nærmer sig den gyselige Stund,
O, Himmel, hav Medlidenhed, og se ..."

Han blev ved at læse, ustandseligt, med en helt fremmed Stemme, dybt, og stadig paa en Tone, som

stødte, han alle Ordene ud gennem et brækket Horn:

"Veldædig til den unge Hind, der staar
Bag Busken sitrende, snart Tigrens Rov."

Han fo'r fort, bestandig paa en Tone, med Blodet til Hovedet og Pandeaarerne spændte af Stemmeforbrug og Anstrengelse; paa Hænderne svedte han, alt mens han vendte Bladene i Bogen, der var laant hos Præsten.

"O Du, som kaldte Dig min Elsker, Engel,
Var ej det hele Syn en Feberdrøm,
Da trin herind, trin kraftig paa din Fod,
541 Som Elefanten stærk, som Tigren smidig.
Som Løven stolt, som Hyacinten mild,
Som Solen varm, som Maanen elskovsfuld."

Mortensen, der holdt af at indtage bekvemme Stillinger, strakte under det meget Østerland sine blaa Ben saa langt fra sig, som hans Hæle kunde naa, og den lille Kone sad med Fingrene ubevægelig udspilede over sit Skød, med sine Glaskugløjne uafbrudt fæstede paa Manden, mens hun ganske sagte rokkede med sit Hoved.

Svigermoderen sad paa sin Stol saa rank som en Vaagekone før Midnat. Høre noget gjorde hun ikke, hendes Tanker var, naar hun naaede de lyserøde, altid kun ved et og det samme: "Dreng eller Pige".

Sigvald læste. Han læste en Time, lige til Aladdin skulde paa Skafottet. Den lille Kones Øjenlaag begyndte at blive tunge. De glippede op og ned, mens Bøddelen talte til sin Dreng.

- Det er saa storartet, sagde Sigvald pludselig med sin egen Stemme.

- Men fælt, sagde den lille Kone. Og Mortensen, der var blundet lidt hen, men vaagnede ved Lyden af Hansens vante Røst, sagde:

- Det er s'gu nydeligen ... i det Hele taget. Sigvald vilde læse videre, men Ellen sagde:

- Ka' Du taale det, Sigvald? Du er helt svedt. Og Sigvald sagde:

- Ja, saa ka' vi vente, og han lukkede Bogen.

- Saa bringer Mo'r Kaffen, sagde Ellen.

- Og Tvebakker, sagde Sigvald, der levede i en ustandset Frygt for, at Konen ikke skulde faa nok at spise.

Da Moderen var ude, sagde Ellen med en lidt anden Stemme og sagtere - hun var ved Gulnare og Aladdin endnu, det var altid, ligesom sad hun som i en Sky af alle de fremmede Ord, hun kun halvt forstod, naar Sigvald læste.

- Saa de Digtene kan faa det ud, sagde hun.

542

- Ja, de ka' si'e det, sagde Sigvald, der saá ind i Lampen.

Ellen rev sig løs og spurgte Mortensen, om der var noget Nyt. Men der var ikke noget.

- Her sker jo ikke meget, sagde Mortensen. Og Sigvald, der stadig saá ind i Lampen, sagde i samme Tone som før:

- Nej, her er der mest stille.

- Ja, det er her, sagde Ellen.

Og de sad alle tre tavse, til Kaffen kom, og Ellen lagde Sølv- og Guldpapiret hen, paa hvilket hun intet havde faaet arbejdet.

De blev alle meget livlige og helt aarvaagne, da den dampende Kaffe kom, og de talte igen om, naar de skulde derind, om Rejsen, om hvordan det alt skulde være, i hver sin mindste Del, den Dag, vi skal derind ...

- Jeg bliver nu ved, sagde Sigvald, at vi holder os til Lauritsen. Der er rart hos Lauritsen.

- Jo, erklærede Mortensen, der var flyttet hen til Kaffen og Bordet: der er s'gu behageligt

- Og der er stille om Natten, sagde Sigvald; under de Forholde ...

- Nej, sagde Mortensen, der er ingen Rageri. Lauritsen er reel.

- Det er han, sagde Sigvald. Og saa, lagde han til: skal man støtte hinanden.

Gæstgiver Lauritsen paa Vestergade, hos hvem de vilde tage ind, havde købt baade Smør og alt sit Sul hos Svigerfaderen alle de Aar, han havde Gaarden.

- Det er sandt, sagde Ellen og nikkede. Hun blev ganske rørt, for Sigvald var altid saa "retfærdig".

De blev ved at tale om Sigvald, han skulde tage derind om Morgen, og han skulde købe Billetter ...

- Vi maa jo ha'e dem nær, sagde Sigvald. De skulde sidde i Parterret.

- Og midt for, lagde han til: under de Forholde.

543

Men han skulde ogsaa sørge for Værelserne, og han skulde have lagt i Kakkellovne.

- Der er rigtig go'e Kakkellovne hos Lauritsen, der skal nok blive varmt, sagde Sigvald og nikkede over til Konen.

- Du er saa god, Sigvald, sagde Ellen, og hendes Øjne blev helt straalende.

- Men Dunke har han ikke, fortsatte Sigvald sin Tankegang. Han tænkte paa Varmedunke og Natten.

Svigermoderen talte ikke, men førte kun i Tavshed Kaffekoppen op og ned, til og fra sin stramme Mund. Hun tænkte hver Aften, naar der blev talt om Rejsen, kun paa Sengene og al den Slags Sygdom, og hvad det saa var, som En kunde hente sig i alt det fremmede Sengetøj. Men Lagnerne tog hun nu med sig, for hun laa ikke paa Lauritsens.

- Men det kan Du jo, Mo'r, sagde Ellen, naar de talte om den Ting.

Og Mortensen gav Svigermoderen Medhold.

- Skønt der er propert hos Lauritsen, sagde Mortensen.

De talte bestandig:

- Men i Theatret maatte de komme tidlig, osse for din Skyld, sagde Sigvald; under de Forholde ... og de maatte se det Hele og faa saadan Rede paa Alting.

- Der er saa storartet, sagde Sigvald: "osse udenom."

Og han fortalte om Theatret, hvor han havde været fem Gange i det halve Aar, hvor han laa og lærte Bogholderi, som Faderen vilde.

- Ja, fem Gange havde han været der. Han talte om Loftet og Fortæppet og Stykkerne, han havde set, og Skuespillerne, hvad de gav for Roller.

- Men saa dybt der er, sagde han og nikkede ind i Lampen.

Saadan sluttede han altid, naar han talte om det kongelige Theater: han havde jo bestandig siddet paa Galleriet.

544

Ellen spurgte mer, mens hun tog en ny Tvebak:

- Ja, Vinen tog de med - det var mer end det halve snart ...

- Det gi'er jeg Ret i, sagde Mortensen.

- Vi ta'er to Flasker, sagde Sigvald, vi skal drikke, naar vi har været der.

- Jeg bliver fuld, sagde Ellen og smilede.

- Naa, for en Gangs Skyld, sagde Mortensen og slog Rytterbenene sammen.

Svigermoderen rejste sig og stillede Kopperne paa Bakken. Hun syntes nok, at nu kunde det være

Sengetid. Ogsaa Ellen stod op. Hun blev staaende ved Siden af sin Mand og stirrede ind i Lampen, mens hun smilede:

- Ja, sagde hun langsomt: det er en dejlig Julegave, Sigvald.

- Og nu vi kender Aladdin, sagde han langsomt ligesom hun.

De stod et Øjeblik tavse:

- Og jeg læser den jo to Gange, sagde han og nikkede.

De begyndte at bryde op. Ellen gik ind i Sovekamret, og Sigvald tog Lygten for at lukke Mortensen ud og prøve alle Døre, om der ogsaa var lukket.

- Godnat, sagde Ellen, da han kom ind i Soveværelset; og hun var falden i Søvn, før han havde faaet sig klædt af.

Sigvald laa længe vaagen. Han laa og tænkte paa, hvordan han vilde hænge "Rejsen" paa Træet. Det var saa morsomt Han vilde skrive paa en Anvisning af dem, han havde, de rigtige trykte;

- Sigvald E. Hansen betaler paa Anfordring til Fru Ellen Hansen Kr. 40.

Nu var han ved at falde i Søvn, men først rejste han sig op i Sengen og saá, om Ellen var dækket rigtig til.

... Klokken mellem tre og fire lød der et Drøn gennem Huset. Det var Maleren, der for den Gang havde levet Livet og haardt satte Støvlerne udenfor sin Dør.

545

Saa sov de alle, til Sigvald Klokken seks stod op og lagde i Sovekammerets Kakkellovn. Det havde han altid gjort de tre Aar, de havde været gift.

Dagene gik, Dag efter Dag, og Aftnerne gik, til de var færdige med Aladdin.

Den sidste Aften, de læste, græd den lille Kone. Det gjorde hun altid, naar noget endte saa glædeligt.

Sigvald lukkede Bogen og saá længe ind i den lave Lampe. . - Ja, nu er det forbi, sagde han.

- Nej, Sigvald, sagde Ellen, naar de nu spiller det. Sigvald svarede ikke, men han nikkede pludselig to Gange.

- Henter Du saa Kaffen, Mo'r, sagde Ellen.

Da Svigermoderen var gaaet ud, rejste Ellen sig, og mens hun stod ved Sigvalds Skulder, lukkede hun Bogen op igen og læste paa det sidste Blad:

"Og lad os saa, mens Folket tilbereder
Her til vor Kroning rundtom festlig Lyst,
Henvandre uden Porten hist og og sætte
Os eftertænksomt ned et Øjeblik
Paa Morgianes Grav ved Hylde træet."

Der kom igen lidt Fugtighed frem i hendes Øjne, mens Ellen langsomt lukkede Bogen.

- Ja, kønt er det, sagde Mortensen. Der var noget i Tonen, der ligesom satte et endeligt Punktum.

II

Det var Juleaftens Dag, og hele Huset stod i en Os af bagte Æbleskiver. Svigermoderen bagte hvert Aar saa mange, som havde hun Gaarden endnu. Opbevarede blev de i Dejgtruget.

Det begyndte allerede at mørkne, og Ellen sad ved Kakkellovnen i Hvilestolen. Der var saa lunt, og hun sad og tænkte paa saa mange Ting, mens Tørveilden lyste.

- Nu blev det Jul, og saa var det "Aladdin", og saa til næste Jul - - Ellen blev ved at smile. Døren gik. Det var Sigvald.

- Er Du der? sagde han i Mørket.

- Her sidder jeg.

Han gik hen til hende og fandt hendes Haand, som han klappede - Sigvald var saa ubehjælpelig til Kærtegn -:

- Hvordan har Du'et? sagde han.

- Jeg er saa glad, hviskede hun:

- For alting.

- Jeg ogsaa, hviskede han og knugede pludselig hendes Haand.

Saa gik han stille tilbage til sin Butik.

Ellen blev ved at sidde stille i sin Stol, mens Folk i Butikken de kom og de gik:

- Sigvald, han havde nu godt af de Filtsko, han, som altid gik her paa de kolde Gulve om Morgen. Døren til Køkkenet gik op. Det var Moderen:

- Saa gaar jeg op, sagde hun.

- Er Du færdig, spurgte Ellen.

- Ja. Det kom meget kort, og Døren lukkedes. Svigermoderen gik gennem Køkkenet og den lille Køkkengang ud i Gaarden.

- Er I der? halvhviskede hun gennem Mørket.

- Her er jeg, svarede en Fruentimmer-Figur, der holdt sig op ad Husvæggen.

- Kom saa, sagde Svigermoderen og stødte Konen ind ad Døren og op ad Trappen:

- Gaa varligt ...

- Ja, hviskede Konen, der gik som en Kat paa sine Ben.

Svigermoderen listede Døren til sin Stue op.

- Kom ind, hviskede hun, og hun laasede Døren bag Konen.

Hun tændte et Lys, og med sin vante, stramme Stemme - nu var hun jo i Ly - sagde hun:

- Læg saa Stjernen.

- Jo, sagde Konen og aftog sit Sjal, under hvilket der var endnu et Sjal.

Den Sorte gjorde i det Hele et Indtryk, som var hendes Overdel gjort af Sjaler, skrævende bunden paa Kryds og paa tvers, det ene over det andet. Nederdelen var et Skørt der en Gang havde haft en Kulør. Hun tog Kortene op af en Lomme, hvor hun rodede mellem et Par Dusin Søm, en Hestesko og mange Klude - den Sorte lod aldrig noget ligge paa sin Vej, men bukkede sig og tog det i Forvaring - og hun begyndte at lægge dem op paa Bordet foran Messingstagen, mens Svigermoderen sad i Hestehaarssofaen, ubevægelig, uden at en Nerve rørte sig i hendes Ansigt

Den Sorte begyndte at tale, jappende i et andet Tonefald, end hun plejede, ustandseligt, som læste hun op af en Katekismus:

- Det saá ud, som laa der en Lykke til Huset - en stor Lykke til Huset.

- Det saá ud, som der laa rigtig en Velsignelse til Huset - der laa en Glæde - en meget stor Glæde ... snart ...

Den Sorte blev ved at tale, bøjet over Kortene - naar hun løftede Øjnene, kunde hun lige se Ansigtet paa Madammen - mens hun blev ved med Glæden og Velsignelsen:

- Det bli'er en Dreng, tænkte Svigermoderen. Den Sorte blev ved, saa hurtigt, som var hun bange for, det ene Ord skulde faa Tag i det andet:

- Det saá ud, som der laa to Herrer til Huset - to lyse Herrer - den ene lysere end den anden - men det saá ud, som den ene skulde rejse ... det saá ud, som han skulde rejse over et Vand - -

- Saa rejser Malerlapsen, tænkte Svigermoderen. Den Sorte skiftede Kortene, men Ordstrømmen blev den samme:

- Der saá det ud, som der laa en Rejse til - der 548 laa Rejse til Huset - med mange Pakker - det blev Snevejr.

- Det er Aladdin, tænkte Svigermoderen.

- Det saá ud, som der var fire, der skulde rejse. Det gav et lille Ryk i Svigermoderen, hvis Hjerne arbejdede rent vildt, mens hendes Øjne blev stive ... Pludselig tænkte hun:

- Aa, det er Mortensen - det er Mortensen, som de narrer til'et ...

Og uden at vide det, nikkede hun paa en Gang ad sin egen Tanke:

- Jo, det var Mortensen.

- Jo, den Sorte var sikker, der laa en Rejse ... men det saá ud, som laa der Besværligheder - der laa mange Besværligheder ... og der laa en Skuffelse ... den Sorte blev ved med Besværligheder, mens Svigermoderen havde lagt Armene op paa Bordet:

- Det saá ud, som det skulde være med Jernbanen ...

Den Sorte løb ganske løbsk, hun ligefrem ophobede Besværligheder. Svigermoderen rokkede let paa sin Plads:

- Ja, det var Aladdin - saa var'et Aladdin ...

Men det var jo, som hun havde tænkt: det var heller ingen Art, det var ingen Handlemaade at rejse med en Kone - til det Staahej under de Forholde ... Svigermoderen rokkede:

- Og tilmed med den første - - efter tre Aar.

- Ja, det laa til Skuffelse, blev Kællingen ved; mens hun skiftede Kortene, blev hun ved Skuffelsen.

- Saa bli'er det en Pige, tænkte Svigermoderen, og paa en Gang glemte hun ganske Aladdin.

Men den Sorte saá en Bedrift i Kortene og talte endnu en Stund. Svigermoderen, der stadig tænkte paa "Pigen", hørte kun halvt ...

- Det laa til en ny Bedrift.

- Ja, det var Lodden (og stadig tænkte Svigermoderen paa Pigen), som Sigvald vilde ha' og drive med 549 Hvidkaal ... Lars Hansen havde ifjor haft trehundrede Kroner for Hvidkaal.

- Det bli'er en Pige, tænkte hun igen.

Men hun skulde heller ikke have taget Stjernen paa en hellig Aften, skønt de sagde, det var sandfærdigst. Nej, hun skulde ikke ha'e taget den en højhellig Aften, skønt Klokkerne havde dog endnu ikke ringet:

- Det bli'er en Pige.

Den Sorte, der havde sluttet og faaet Sjalet paa, sagde:

- Nu gaar Julen ind.

- Ja, sagde Svigermoderen og blev pludselig rød i Hovedet.

Hun gav Kællingen to Fem og tyve-Ører og fik hende listet ned over Loftet. Saa vendte hun tilbage til sit Kammer. Hun klædte sig paa og tog Salmebogen frem. Hun vilde i Kirke.

Klokkerne i Kirken begyndte at ringe, kaldende og lydt.

Svigermoderen slog Salmebogen op. Der laa Mærker ved de Salmer, de havde sunget ved Mandens Begravelse.

Hun sad ved Lyset og læste et Par Vers.

Saa lukkede hun Bogen:

- Jo, hun vilde ta'e det ægte Sjal. Det var dog Aarets største Højtid.

Hun gik ned i det fine Sjal, og hun aabnede Døren til Stuen:

- Hvor skal Du hen, Mo'r, sagde Ellen helt forbavset.

- Jeg gaar i Kirke, sagde Moderen, og hun gik ud ad Hoveddøren.

Klokkerne blev ved at ringe. Sigvald var inde ved Juletræet, for nu var Butikken lukket.

Døren gik op:

- Ellen, er Du der?

- Ja, Sigvald.

- Det bli'er alligevel lidt fattigt, sagde han.

550

Anvisningen fyldte ikke paa Træet; der var lidt tomt.

Ellen støttede sin Skulder mod hans Hofte:

- Men vi faar jo Glæden, Sigvald, sagde hun og smilede: bagefter ...

Klokkerne blev ved at lyde. Tonerne naaede Sigvald som fra meget langt borte.

- Hvor det er kønt, sagde han.

Og han sad ligeoverfor Ellen, paa Hestehaarsstolen, med Taarer i Øjnene.

... Maleren var kommen hjem. Men han var i skidt Humør. Pigebarnet dernede i Kroen gik omkring med røde Øjne, og den var i det Hele gnaven, forbandet gnaven - - med Tandpine og hvad Fanden der af Ondt var ... Naa, det var osse en "Present" ...

Men Jul var det jo, og Maleren skiftede Frakke ...

Sigvald var oppe KL fem, Pindene i Kakkellovnen vilde ikke fænge, saa febrilsk var han: han skulde rejse Kl. syv og to og tyve.

Kufferten var pakket, og de to uldne Tæpper havde han og Kurven med Vin: han havde dog taget af Mønsters Vin, for det var den bedste. Men et Sengebaand til Svigermoderen vilde han tage, for det havde de maaske ikke hos Lauritsens, og hun vilde dog altid føle sig ligesom mere hjemme, naar hun havde det.

- Sigvald, hvad er Klokken? Det var Ellen, der talte fra Sengen. Hun kunde ikke sove.

- Sov Du, sov Du, sagde Sigvald, der selv var urolig for hvert Minut: den er kun seks.

Sigvald gik rundt i alle Stuer, og uden at vide det tændte han alle Lamper, saa det blev helt til en Illumination:

- Det var jo det, at Berta skulde passe Butikken den halve Dag. Men der kommer jo ikke mange, havde han 551 sagt til Mortensen igen og igen: for alle véd jo, at vi skal afsted.

De vidste det alle.

Svigermoderen kom ned. Hun havde et Ansigt som En, hvem Uret sker.

- Det er et dejligt Vejr, sagde Sigvald.

- Det bli'r nok Sne, sagde Svigermoderen som En, der véd sit, og hun gik ud for at betragte Himlen fra Køkkendøren.

Klokken halv syv stillede Mortensen.

- Man slaar da Følge, sagde han. Sigvald var ude og Sigvald var inde:

- Ja, Mortensen skulde ha'e Kaffe. Men selv var han i Sovekammeret og havde Tøjet paa.

- Ja, saa passer I Toget, sagde han. Kurven og Kufferten havde han, og Dunkene.

- Ja, Sigvald.

- Men Mortensen følger Jer.

- Ja, Sigvald.

- Saa, Farvel.

- Farvel.

Han kyssede hende ved Døren.

- Men, Sigvald, har Du dine Vanter?

Det var det med Sigvalds evige Frost i Fingrene.

- Har Du dem?

- Ja.

Sigvald var afsted. Mortensen stod paa Perronen og saá efter Toget, der rullede bort:

- Saa, nu glider'en, sagde han, og det var, som han pustede.

Han holdt den Dag Standkvarter hos Hansens. Det var s'gu dog bedst at holde Øje med Fruentimmerne, indtil man fik dem afsted.

Ellen gik i løstsiddende Kjole og sagde hvert Kvarter:

- Naar bare Sigvald, han nu klarer sig ... han er saa go' ... men han bli'r saa let forskrækket-Svigermoder var paa sit Værelse. Hun lagde mange 552 uldne Lag under den sorte Damaskes, der ellers kun kom frem den Gang om Aaret, hun gik til Alters.

Sigvald gik ind ad Lauritsens Port, hvor Lauritsen stod skrævende med Hænderne i Bukselommerne:

- Ja, her har De os, sagde Sigvald, der bar Kufferten og Kurven og Dunkene.

- Ja, den er go'e nok, sagde Lauritsen, der var bred som en Fløjdør og saa kort som en Spundsprop.

- God Morgen, Hansen. Saa gaar man ind i Stuen.

- Og Velkommen.

- Ja, Tak, sagde Sigvald, der rodede med Pakkerne, som han havde gjort den ganske Tid.

- Det er jo ikke let paa Jernbanen, sagde han og saá Lauritsen ind i Ansigtet: for En, der er uvant.

- Nej, der er jo Trafik, sagde Lauritsen.

- Ja, sagde Sigvald, der havde faaet en Kop Kaffe; og han begyndte at tale om alting, hvordan det skulde ordnes, og hvordan det skulde være:

- Man er jo uvant, sagde han, og stadig saá han Lauritsen ind i Ansigtet.

- Den ordner sig nok, sagde Lauritsen. For ham ordnede alting sig, mens han selv sad med Genstanden tæt ved Siden af sin Disk.

- Naar vi bare faar dem nær, sagde Sigvald for tredie Gang. Hans Tanker var ved Parterret.

- Madammen har set'et, sagde Lauritsen, der var begyndt at tælle Ølmærker.

- Og man ka' jo ikke sidde yderlig, sagde Sigvald, der stadig var inde i sit: under de Forholde ...

Han blev ved at tale langsommeligt om det Hele, og Lauritsen, der begyndte at blive ked af det, sagde - det var et Slags afsluttende Mundheld, som han havde, og som gemte ligesom den undrende Rest af Vendelboens gamle Forbavselse den Gang, han var kommet hertil som Gaardskarl -:

- Ja, der er Sus i Vindmøllerne her i Hovedstaden. Sigvald havde rejst sig:

553

- Men naar hun blot faar den Fornøjelse, sagde han; og han bad om at maatte se Værelserne:

- Ja, Ja, ja, sagde Lauritsen, der blev siddende: De kender jo Lokalerne, Hansen.

Og Sigvald gik alene op ad Trappen ind i de to Gæstekamre, der laa ved Siden af hinanden.

- Saa Solen skinner, sagde han.

Han sad ubeslutsom paa en Stol midt i den største Stue, før han gik i Lag med Uldtæpperne og Lagnerne og Dunkene.

- Saa Solen skinner, sagde han igen. Han syntes aldrig, han havde været saa lykkelig.

Og rent var der hos Lauritsen, rent over det Hele.

Sigvald gik og syslede i Solen.

Han havde gjort Ild og hængt Lagnerne fra Sengene ud over alle Stole, og Sengebaandet havde han bundet om Svigermoderens Seng.

- Jo, de faar det som hjemme, sagde han.

Pludselig blev han bange for at komme for sent, og han fik Tøjet paa, og han næsten løb gennem Byen, ned til Kongens Nytorv, hen til Theatret.

- Ja, der stod "Aladdin". Midt i sin Hast blev han staaende og stirrede paa Plakaten. Saa vendte han Hovedet:

- Ja, der sad han. Og med de Døves underlige Øjne saá han op paa Oehlschläger.

- Ja,-det er sært, sagde han, og saa gik han ind.

Men han kom tidsnok. Der var kun en Politi ved Døren og foran Billethullet to strikkende Koner. De saá ud som de, der var vante til at vente. Selv Munden var gaaet i Staa, og kun Strikkepindene gik.

Sigvald talte til Betjenten, der var en høflig Mand: Om han troede, han fik dem nær ... Og han begyndte at fortælle ham det Hele, om Rejsen og om Konen og om midtfor:

- Det gaar nok, naar Herren stiller sig op, sagde Betjenten.

Sigvald stillede sig op bag Konerne. Der gik et 554 Kvarter, og der gik en halv Time. To fede Herrer kom i Stedet for de strikkende Koner, og mange stod der bagved.

Men nu havde han Billetterne og midtfor.

Han stod i Forhallen og saá paa Billetstrimlen: Ja, ved Siden af hinanden og midtfor ... midtfor, saa kunde de se det Hele, alting og Loftet: for Loftet, det var nu skønt.

Han gik over Torvet igen, men ved Gitret om Hesten blev han staaende. Han stod længe og stirrede paa Theatret, paa Loggia'en, paa hver en Ting og paa Apollo.

- Ja, det er en dejlig Bygning, sagde han, og han blev ved at se hen paa det store Hus med et Blik som det, hvormed man ser paa noget, man elsker:

- Derinde var'et ...

Saa gik han hjem. Han tænkte paa, naar de kom. Der var næsten fem Timer til. Men han vilde dække Bordet. Det kunde godt staa dækket Han gik ud og ind i Stuerne, og Lagnerne lagde han paa Sengene. Hun kunde ikke være noget Sted.

Til sidst begyndte det at mørkne, og han gik ud i Byen.

Han gik fra Butiksvindu til Butiksvindu. Bag Glassene begyndte de at tænde: Saa morsomt det var, naar der pludselig blev Lys over alle de Ting ... de mange, mange Ting.

Han fik Lyst til at købe, købe til Ellen og ogsaa til Svigermoder - købe ind, hvis man havde Penge.

Han huskede den Gang, den ene Gang, han havde været i Byen med Ellen, mens de var forlovede. Den Gang var de ogsaa gaaet omkring og havde set paa alting og sagt: hvis de kunde købe, og været saa glade - ogsaa den Gang.

Han var kommet helt ned til Kongens Nytorv. Der laa Theatret - der laa det. Han gik derover igen, han maatte. Han læste paa Plakaten "Aladdin". Saa saá han et lille rødt Papir, og han læste: "Paa Grund af Upasselighed 555 opføres "Henrik og Pernille" og "Pontemolle"."

Han blev ved at læse: "Henrik og Pernille" og "Pontemolle".

Hvad var det? Hvad var det? De spillede ikke "Aladdin".

Han vidste knap, at han gik ind gennem Forhallen og bankede paa hos Billetmanden, og en Stemme havde svaret: Ja, der er rød Plakat. Han tænkte kun:

- De spiller ikke "Aladdin".

Han saá ikke Lygterne og ikke Menneskene og ikke Husene. Han tænkte kun paa, at nu kom de, og han skulde sige det, at: de spiller ikke "Aladdin" - nu, hvor Ellen var saa glad.

Han gik rundt i Gader, han ikke kendte, blev ved at løbe rundt mellem de ukendte Huse. Men nu maatte han derud, for nu kom de. Han rendte Vejen og stod paa Perronen. Dér var Toget, ja, og dér var de ... Aa, saa Ellen var glad ...

- Her er vi, raabte hun.

- Ja, hun havde nok tænkt, at Sigvald vilde være forskrækket ... det blev han altid, for han var saa uvant.

- Her er vi, raabte hun, hun havde set ham for længe siden.

De kom ud: først en Bylt og saa en Bylt til, den sidste var Svigermoder.

- Goddag, sagde Sigvald. Og ganske stille sagde han, for siges maatte det:

- Ellen, de spiller ikke "Aladdin". Det gav et lille Sæt i Ellen:

- Saa skal vi ikke derhen? sagde hun og saá op i hans Ansigt:

- Jo, men de spiller ikke "Aladdin".

Ellen havde faaet Taarer i Øjnene. Og nu faar Mo'r Ret over Sigvald, tænkte hun midt i det, mens Sigvald sagde, hvad de spillede, og hun løftede Ansigtet igen, som hun havde sænket:

556

- Men det kan jo osse være godt, sagde hun. Hun vidste ikke, hvad "Pontemolle" var, men hun vilde saa gerne smile.

Det lysnede op i Sigvalds Ansigt: saa blev hun ikke saa bedrøvet alligevel.

- Men la' mig si'e det til Mo'r, sagde Ellen. Og de gik alle tre.

Sigvald gik foran, og da de var kommet et lille Stykke, sagde Ellen:

- Det er saa kedeligt. Sigvald siger, de spiller ikke "Aladdin".

Moderen lod en Stund gaa hen. Saa sagde hun:

- Det er, hvad jeg sagde.

Hvad man kunde se af hendes Ansigt var stramt:

- Hva' skal vi der saa for? spurgte hun.

- Vi har jo betalt, sagde Ellen meget sagte.

- Naa, det har han, sagde Moderen.

De naaede Gæstgivergaarden, og Sigvald hjalp Ellen med Trappen, til de kom op i Stuerne, hvor der var varmt og lugtede af Røgelse.

- Aa, her er Røgelse, sagde Ellen og smilede: aa, saa det er kønt ...

Hun saá paa Bordet med de to Vinflasker og Smørret, de selv havde bragt med, og hendes Sandkage, hvor der med Sukker stod "Aladdin".

- Jeg havde jo dækket, sagde Sigvald. Det kom saa lavt.

Svigermoderen havde laaset sig inde. Hun synede Lauritsens Sengetøj, før hun langsomt bredte sine egne Lagner over de Lauritsenske Dyner.

Inde i den anden Stue sad Ellen i Lænestolen. Hun flyttede stadig Hænderne over sit Skød: hun vilde saa gerne sige noget til Sigvald, men hun fandt ingenting.

- Saa skal vi vel klæ'e os, sagde hun tilsidst og forsøgte at le.

Hun skulde være i sin Brudekjole, der var lagt ned foran. Sigvald havde allerede bredt den ud paa Sengen.

- Hvor var'en pæn ...

557

- Der er da ingenting for godt til "Aladdin", havde Sigvald sagt derhjemme.

- Ja, svarede Sigvald, og de sad igen tavse foran Sandkagen og Kjolen, til Sigvald sagde - han saá ikke paa hende -:

- Jeg kan jo ikke gøre for'et.

- Men, Sigvald, sagde Ellen og flyttede ind til ham i Sofaen.

Sigvald blev siddende og saá ud for sig:

- Men det er alligevel underligt, sagde han: som det sker, naar et Menneske skal ha'e en Glæde.

- Ja, det er sandt, sagde Ellen, og de blev siddende ved Siden af hinanden.

De var kommet hjem. Svigermoderen havde paa Hjemvejen ikke sagt et Ord.

Nu spiste de. De sagde ikke meget.

Om "Henrik og Pernille" talte de ikke. Ellen havde siddet derhenne, som havde hun en Klump i sin Hals. Sigvald havde bare set ret ud for sig.

- Saa de dansede kønt, sagde Ellen.

- Ja, sagde Sigvald.

- Men der var ikke mange, sagde Ellen. De havde været meget ene i Parterret.

- Det er vel begribeligt, sagde Svigermoderen. Det var det første, hun havde sagt.

- Det er jo osse et gammelt Stykke, sagde Ellen.

- Ja, sagde Sigvald, og de tav igen, mens de to Lys brændte hver paa sin Side af Sandkagen.

- Nu ska' vi ha' Kagen, sagde Ellen. Det slog lidt 'Sludder for hende paa "Kagen", og hun begyndte at skære i "Aladdin".

De fik hver sit Stykke. Hver Krumme blev saa stor i Sigvalds Mund:

- Spis, Svigermoder, sagde han.

- Jeg har faaet nok, svarede Svigermoderen.

- Men vi ska' da klinke, sagde Sigvald, og tavse, 558 uden at se paa hinanden, klinkede de over Kagen, som var skaaret itu. De tog ikke Hul paa den anden Flaske.

- Godnat, saa, sagde Svigermoderen. Der var ingen af dem, der sov noget videre i Lauritsens Senge.

- Næste Formiddag var de hjemme.

Maleren sad paa Træstolen foran Sigvalds Disk.

- Nej, sagde Sigvald, som blev ved det samme: det var jo ikke no'et Stykke under de Forholde.

Maleren svarede ikke. Hans Humør var i de sidste Dage blevet alt mere og mere besk: Nu var der ikke mere nogen Tvivl i Kroen.

Sigvald mærkede ikke hans Tavshed. Han bare stod og stirrede.

- Nej, sagde han saa og nikkede: det var ingen Fornøjelse.

Ved "Fornøjelsen" var det, som Maleren vaagnede:

- Nej, sagde han og spyttede: Fornøjelsen har man s'gu haft.

Sigvald hørte det ikke. Men med et Blik, som saá han meget længere end til Pontemolle, sagde han:

- Det er ikke morsomt, Maler - i det Hele Og de tav begge to.